

Koncert z cyklu **Hudba a slovo**

u příležitosti 100. výročí
vzniku Československa

31. října 2018 v 19:30

Pražský Hlahol, Masarykovo nábřeží 16,
Praha 1

Milí posluchači,

vítáme Vás na dalším koncertu z cyklu Hudba a slovo, který bude věnován výročí založení Československa.

Během večera se zmíníme o Masarykově Memorandu „Samostatné Čechy“, přiblížíme Vám rozpor českých poslanců se skupinou českých spisovatelů i Tříkrálovou deklarací, uslyšíte slavnou báseň Viktora Dyka *Píseň noci*, jež byla otištěna v Národních listech 29. října 1918 a zmíníme se i o triumfálním příjezdu T. G. Masaryka do nově ustaveného českého státu.

V programu zazní:

- * Bedřich Smetana (1824-1884): Česká píseň (4. část, 1878)
- * Hej, Slované! (1834)
- * Antonín Dvořák (1841-1904): Večerní les (z cyklu V přírodě, op. 63, 1882)
- * Josef Bohuslav Foerster (1859-1951): Hospodin je můj pastýř (závěr kantáty Mrtvým bratřím, op. 108, 1918)
- * Josef Bohuslav Foerster (1859-1951): Rodné brázdy (z cyklu Tři smíšené sbory, op. 16, 1889)
- * Josef Bohuslav Foerster (1859-1951): Trikolora (z cyklu Bílá, červená, modrá, op. 115, 1919)
- * Bedřich Smetana (1824-1884): Slavnostní sbor (1876)
- * Josef Bohuslav Foerster (1859-1951): Pražské zvony (z cyklu Vzhůru spáči, op. 12, 1920)
- * Vítězslav Novák (1870-1949): T. G. Masarykovi (1918)
- * Antonín Dvořák (1841-1904): Hospodine, pomiluj ny (z oratoria Svatá Ludmila, op. 71, 1886)

Přejeme Vám příjemný poslech.

Scénář večera – Jakub Zicha, Václav Nájemník

Účinkují:

Jiří Brož – mluvené slovo

Jana Raiterová – klavír

Jan Kovářík – klavír

Vysokoškolský umělecký soubor UK

řídí Jakub Zicha

Slovo k programu

Vznik Československa právě před sto lety byl výsledkem mimořádné konstelace, v níž spolupůsobilo hned několik faktorů. Na jedné straně to byla genialita původně jen několika aktivních jedinců, pro jejichž dílo se právě v průběhu první světové války příznivě vyvinula mezinárodní situace. Ta totiž podobným podnikům, jako byl vznik nových států, nahrávala. Ony osobnosti si také dovedly získat stále rostoucí počet spolupracovníků, ať už šlo o prosté vojáky a drobné „bezejmenné“ podporovatele či o vysoce postavené osoby z řad politiků, byznysmenů či představitelů vědy a kultury.

Jistá forma štěstí, která hrála roli při vzniku republiky, byla samozřejmě otcům zakladatelům známa, a proto od začátku mluvili o nutnosti stále „drobné práce,“ jak toto úsilí nazýval největší z nich Tomáš Garrigue Masaryk. I v jiných oblastech byla stále přítomna snaha zajistit se do nejisté budoucnosti. Základním cílem zahraniční politiky bylo získat mocné spojení, aby pomohli udržet nový status quo. Básnický, tak jako to právě poezie někdy umí lépe než běžná slova, to vyjádřil už brzy po vzniku státu Viktor Dyk, když ve své známé básni *Země mluví* vyzýval slovy matky země určenými jejím novopečeným synům: „Haj si mne. Braň si mne. Neoslyš matky. – Haj si mne. Braň si mne. Ať shoří statky...“ Končil tehdy varovným dvojverším, které se později stalo notoricky známé: „Opustíš-li mne, nezahynu. – Opustíš-li mne, zahyneš.“

Po sto letech od vzniku republiky má jistě svůj význam připomenout si dávný historický počín nejen jako vzdálenou epizodu z naší minulosti, ale i se zřetelem na hluboký obsah celé události, který je stále platný i dnes. Nová a svým způsobem ojedinělá československá demokracie tehdy vyžadovala, stejně jako všechno, co má za něco stát, trvalou péči a práci. T. G. Masaryk, Viktor Dyk a mnoho dalších to vědělo. Přesto trvala existence nového státu, i kvůli zase pro tentokrát nepříznivému vývoji mezinárodní situace, jen dvacet let. V dalších dekádách bylo velmi těžké o něco pečovat, protože demokracie udržena nebyla. Doufejme, že při trpkých zkušenostech, které nám stoletá historie naší republiky přinesla, nebude brána svoboda, demokracie a nezávislost našeho státu jako samozřejmost a že i my najdeme sílu a odvalu o zmíněné hodnoty pečovat i dnes tváří v tvář zcela jiným a novým ohrožením.

Václav Nájemník

Text Washingtonské deklarace

V této vážné chvíli, kdy Hohenzollernové nabízejí mír, aby zastavili vítězný postup spojeneckých armád a zabránili rozdělení Rakousko-Uherska a Turecka, a kdy Habsburkové slibují federalisaci říše a autonomii nespokojeným národům, podrobeným jejich vládě, my, československá Národní rada, uznaná vládami spojeneckými a vládou americkou za prozatímní vládu československého státu a národa, v plném souhlasu s prohlášením českých poslanců, učiněným v Praze dne 6. ledna 1918, a vědomi si toho, že federalisace a tím více autonomie neznamenaají ničeho pod habsburskou dynastií, činíme a prohlašujeme toto naše PROHLÁŠENÍ NEZÁVISLOSTI.

Činíme je ve víře, že žádný národ nemá být násilím udržován pod svrchovaností, které neuznává, a poněvadž máme vědomí a jsouce si vědomi a pevně přesvědčeni, že náš národ nemůže se volně vyvíjeti v habsburské lži-federaci, která není než novou formou odnárodňujícího se útisku, pod nímž jsme trpěli minulé tři století. Máme za to, že svoboda jest prvním požadavkem federalisace, a jsme přesvědčeni, že SVOBODNÍ národové střední a východní Evropy snadno utvoří federaci, jestliže to shledají potřebným.

Činíme toto prohlášení na základě našeho historického a přirozeného práva. Byli jsme samostatným státem již od sedmého století a r. 1526 jako samostatný stát, sestávající z Čech, Moravy a Slezska, spojili jsme se s Rakouskem a Uhrami v obrannou jednotu proti tureckému nebezpečí. Nikdy jsme se v této konfederaci nevzdali dobrovolně svých práv jako samostatný stát. Habsburkové porušili svou smlouvu s naším národem, nezákonně překročující naše práva a znásilňující ústavu našeho státu, kterou byli přísahali zachovávat, a my proto odpíráme zůstatí déle součástíou Rakousko-Uherska v jakékoli formě.

Požadujeme pro Čechy právo, aby byli spojeni se svými slovenskými bratry ze Slovenska, kdysi součástky našeho národního státu, odtržené později od našeho národního těla a před 50 lety vtělené v uherský stát Maďarů, kteří nevyličitelným násilím a krutým útiskem podrobených plemen pozbyli veškerého mravního a lidského práva vládnout komukoliv, kromě sobě samým.

Svět zná dějiny našeho zápasu proti habsburskému útisku, zesílenému a v systém uvedenému dualistickým Vyrovnáním rakousko-uherským z r. 1867. Tento dualismus je toliko nestoudnou organizací hrubé síly

a vykořisťování většiny menšinou; je to politický úklad Němců a Maďarů proti našemu vlastnímu národu, stejně jako proti jiným slovanským a latinským národům monarchie. Svět zná spravedlnost našich nároků, kterých Habsburkové sami neodvážili se popírat. František Josef nejslavnostnějším způsobem opětovně uznal svrchovaná práva našeho národa. Němci a Maďaři postavili se na odpor tomuto uznání; Rakousko-Uhersko, sklánějíc se před Pangermány, stalo se kolonií Německa a jako jeho předvoj na východě vyvolalo poslední balkánský konflikt stejně jako nynější světovou válku, kterou Habsburkové počali sami, bez souhlasu zástupců lidu.

Nemůžeme a nechceme nadále žít pod - přímou či nepřímou - vládou těch, kdo znásilnili Belgii, Francii a Srbsko, chtěli být vrahy Ruska a Rumunska, jsou vrahy desetitisíců občanů a vojínů naší krve a spoluviníky bezpočetných nevýslovných zločinů proti člověčenstvu, spáchaných v této válce proti lidskosti těmito dvěma degenerovanými a neodpovědnými dynastiemi. Nechceme zůstat součástí státu, který nemá existenčního oprávnění a který odpíráje přijmout základní zásady moderní světové organizace, zůstává toliko umělým, nemorálním politickým útvarem, překážejícím každému hnutí, jež směřuje k demokratickému a sociálnímu pokroku. Habsburská dynastie, zatížená nesmírným dědictvím chyb a zločinů, je stálou hrozbou světové míře a my považujeme za svoji povinnost k lidstvu a civilizaci přispět k jejímu pádu a zničení.

Odmítáme svatokrádežné tvrzení, že moc dynastie habsburské a hohenzollernské je původu božského; odpíráme uznání božské právo králů. Náš národ povolal Habsburky na český trůn ze své svobodné vůle a tímtež právem je sesazuje. Prohlašujeme tímto habsburskou dynastii za nehodnou, aby vedla náš národ, a upíráme jí veškerá práva vládnouti Československé zemi, která, to zde a nyní prohlašujeme, bude od nynějška svobodným a nezávislým národem a státem.

Přijímáme ideály moderní demokracie a zůstaneme jim věrni, poněvadž to byly ideály našeho národa po staletí. Přijímáme americké zásady, jak je vyložil prezident Wilson: zásady osvobozeného lidstva, skutečné rovnosti národů a zásadu, že vlády odvozují všecku svou spravedlivou moc ze souhlasu ovládaných. My, národ Komenského, nemůžeme než přijmouti tyto zásady, vyjádřené v americké Deklaraci nezávislosti, v projevech Lincolnových a v Prohlášení lidských a občanských práv. Za tyto zásady krvácel národ náš před pěti sty lety v slavných bojích husitských, za tytéž zásady krvácí náš národ dnes po boku svých spojenců v Rusku, v Itálii a ve Francii.

Načrtneme jen hlavní zásady ústavy československého státu: konečné rozhodnutí o celém státním zřízení případně zákonitě zvoleným zástupcům osvobozeného a sjednoceného národa.

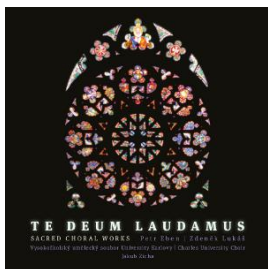
1. Československý stát bude republikou.
2. Ve stálém úsilí o pokrok zaručí úplnou svobodu svědomí, náboženství a vědy, literatury a umění, slova, tisku a práva shromažďovacího a petičního.
3. Církev bude odloučena od státu.
4. Naše demokracie bude spočívat na všeobecném tajném právu hlasovacím.
5. Ženy budou postaveny politicky, sociálně a kulturně na roveň mužům.
6. Práva menšiny budou chráněna poměrným zastoupením; národní menšiny budou požívat rovných práv.
7. Vláda bude mít formu parlamentární a bude uznávat zásady iniciativy a referenda.
8. Stálé vojsko nahrazeno bude milicí.
9. Československý národ provede pronikavé sociální a hospodářské reformy; velkostatky budou vykoupeny pro domácí koloniaci; výsady šlechticů budou zrušeny.
10. Národ náš převezme svou část předválečného státního dluhu rakousko-uherského; válečné dluhy ponecháme těm, kdo je nadělali.
11. Ve své zahraniční politice přijme československý stát plnou část odpovědnosti za reorganizaci východní Evropy. Přijímá cele demokratický a sociální princip národnostní a souhlasí se zásadou, že veškeré úmluvy a smlouvy mají být uzavírány odkrytě a poctivě, bez tajné diplomacie.
12. Naše ústava postará se o účinnou, rozumnou a spravedlivou vládu, která vyloučí jakékoliv zvláštní výsady a znemožní třídní zákonodárství.

Demokracie porazila teokratickou autokracii. Militarismus je zničen - demokracie je vítězná; na základech demokracie lidstvo bude reorganizováno. Mocnosti temnoty posloužily vítězství světla - vytoužený věk lidstva vzchází. Věříme v demokracii - věříme ve svobodu - a ve svobodu vždy větší a větší.

Dáno v Paříži, dne 18. října 1918.

profesor T. G. Masaryk, předseda ministerské rady a ministr financí
generál Dr. Milan Štefánik, ministr národní obrany
Dr. Edvard Beneš, ministr zahraničních věcí a vnitra

Nahrávky Vysokoškolského uměleckého souboru Univerzity Karlovy, které si můžete zakoupit u vchodu:

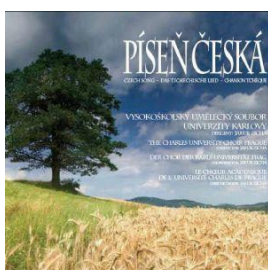
2018 **Te Deum laudamus**

CD duchovní hudby Petra Ebena a Zdeňka Lukáše, které vyšlo u příležitosti 70. výročí založení sboru

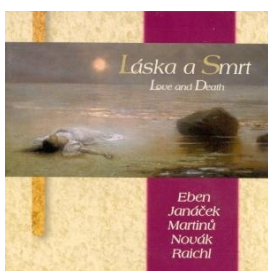
2013 **České mše**

CD tří mešních kompozic českých autorů – Josef Suk: Křečovická mše, Zdeněk Fibich: Missa brevis a Josef Bohuslav Foerster: Glagolská mše

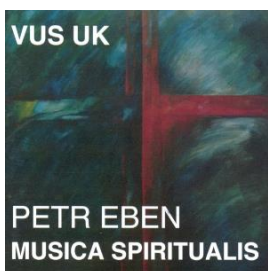
2008 **Píseň Česká**

profilové CD s tvorbou českých autorů inspirovanou lidovou poezií (Dvořák, Foerster, Martinů, Eben, Fišer, Tučapský) a lidové písně

1997 **Láska a smrt – Eben, Janáček, Martinů, Novák, Raichl**

sborová díla českých skladatelů na texty lidové poezie

1992 **Petr Eben – Musica Spiritualis**

duchovní sborová tvorba Petra Ebena

www.vus-uk.cz

Rádi bychom Vás pozvali na náš Vánoční koncert, jenž se uskuteční v úterý **18. prosince 2018** v 19:30 v kostele sv. Šimona a Judy (Dušní ulice, Praha 1). Objednávky vstupenek na vus@vus-uk.cz či na webových stránkách sboru.

Činnost Vysokoškolského uměleckého souboru Univerzity Karlovy je podporována

